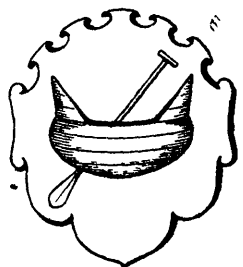


# DZIENNIK

## ZARZĄDU

Redakcja i administracja  
Plac Wolności 14. Tel. 28-00.  
Adminstr. czynna od g. 9-12 w p.  
Redakcja od godz. 2-3 po południu

Pr numerata: Miesięcznie zł. 1.--.



## M. ŁODZI.

Ogłoszenia: Wiersz nonparel. (cztery szp. na stronie) zł. 0.20—Przed tekstem zł. 0.35—za wiersz (dwie szpalty na stronie) Drobne zł. 0.05 za wyraz. Najmniejsze ogłoszenie zł. 50.—

Cena egzemplarza zł. 0.25.

Nr. 40. (315)

Łódź, wtorek 6 października 1925 r.

Rok VII.

## Zwalczanie głodu mieszkaniowego w krajach europejskich po wojnie.

(Dokończenie)

Niedawno stworzony został nowy program budownictwa mieszkań przez angielskiego Ministra opieki społecznej, John'a Wheatly. Projekt wydanego przezeń prawa przewiduje budowę 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> milionów mieszkań robotniczych w ciągu lat 15. Przewidziana jest jako ogólna zapomoga na dom, t. j. na mieszkanie, 13 £ 1 sh 12 p., z których 5 £ przypada na państwową zapomogę, zaś reszta na gminną. Różne czynniki pozwalają nam powziąć pogląd, że nawet w Anglii, tym klasycznym kraju liberalizmu, nie dojrzały jeszcze warunki dla rozwoju wolnej gospodarki mieszkaniowej. Powyższy punkt widzenia dość interesująco wyłożony został w książce p. t. „Housing the facts and the future”, rozwijającej zagadnienie mieszkaniowe w Anglii; autorem jej jest Harry Barnes, wiceprzewodniczący „Royal Institute of British Architects”. Barnes, opierając się na przesłankach społecznych i sanitarnych, twierdzi, że powinna być określona najmniejsza przestrzeń mieszkaniowa i że powinna być ona większa od normy przedwojennej. Mając na względzie współczesne trudności finansowe, dochodzi do następującego, jasnego wniosku: należy być konsekwentnym i albo odstąpić od typu mieszkania, albo też starać się o najmniejszą dozwoloną przestrzeń, nie zwracając uwagi na trudności płatnicze. A jeśli będziemy trzymali się tej wytycznej, to jeśli chodzi o mieszkania dla niezamożnej ludności, powinniśmy zwrócić w praktykę prowadzenia budowy przez prywatnego przedsiębiorcę, natomiast uznać zaopatrywanie tej ludności w dach nad głową jako funkcję społeczną. Mieszkanie typowe („Wohnungsstandard”), o jakim mówimy, a przedsiębiorstwo prywatne, są to sprawy wykluczające się wzajemnie, gdyż to ostatnie jest przecież nie do pomyślenia bez zysków handlowych.

W Austrii w jasno zarysowujących się liniach rozwinięta została idea socjalizacji mieszkań. Stara monarchja, podobnie jak większość innych państw europejskich, już w r. 1910 zarządzała funduszem mieszkaniowym, ten ostatni jednak dopiero przez Republikę bardzo znacznie został przekształcony. Z funduszu tego udzielana bywa przedewszystkiem pomoc kredytowa, dochodząca do 90% na drodze zapewnionego poręczenia; zdobywa środki z regularnych wpływów Związku, rocznego opodatkowania pracodawców, pozostałych funduszy wojennych, z obligacji

przyjętych od Związku, z dochodu loteryjnego, oraz z wpływów ubezpieczenia społecznego. W niektórych krajach związku pobierane są odsetki od komornego na budowę nowych mieszkań. W szczególnie konsekwentny sposób rozwiązana została sprawa mieszkaniowa w Wiedniu. Ogólna polityka mieszkaniowa krajów Austrii opiera się na dwóch zasadach: aby, z jednej strony, nie pogarszać stanu mieszkań, z drugiej zaś, prowadzić politykę niskiego komornego i świadczeń w interesie zdolności eksportowej kraju. Dla tej ostatniej ważne jest bezwzględne utrzymanie komornego na niskim poziomie, dosięgającym 2<sup>0</sup>/<sub>0</sub> komornego przedwojennego w złocie, co konsekwentnie prowadzi do surowo ujawniającej się przymusowej gospodarki. W rezultacie budownictwo mieszkań prowadzi się do czysto komunalnego przedsięwzięcia, którego fundamentami finansowymi są: specjalne odsetki od komornego na rzecz budowy nowych mieszkań oraz ogólne środki na utrzymanie domów. Wzmiankowane odsetki specjalne wahają się np. w Wiedniu pomiędzy 40-o a 3.000-krotnem komornem przedwojennem w koronach papierowych, co w najwyższej stawce rachowanej w złocie wyraża się w 20<sup>0</sup>/<sub>0</sub> komornego przedwojennego. Świadczenia Wiednia na polu budownictwa nowych mieszkań są bardzo znaczne.

Program budowy mieszkań w rozwoju swym wykazał się w r. 1919—181 mieszkaniem, w r. 1920—847 mieszkaniem, w r. 1921—429 mieszkaniem, w r. 1922—1.676 mieszkaniem, wreszcie w r. 1923—3.793 mieszkaniem. Równoległe z polityką, mającą na celu budowę nowych mieszkań, rozwija się propaganda osad-ogrodów; wogóle wiedeńska polityka mieszkaniowa faworyzuje typ małego domku z ogródkiem, w wyraźnym przeciwieństwie do niezmiernie ponurych warunków mieszkaniowych dawniejszej austriackiej działalności budowlanej. Interesujące są również formy, w jakich ujawnia się działalność budowlana. Wszystkie zrzeszenia osiedli i towarzystwa osad-ogrodów są połączone w organizacji naczelnej „Austriackiego związku dla spraw osiedli i osad-ogrodów”, który, posiadając wielkie biuro budowlane i sztab architektów, projektuje i realizuje plany w ścisłym kontakcie z gminą. Równoległą organizacją do tego związku jest t. zw. „Gesiba”, to znaczy „Gminny gospodarz zakład materiałów budowlanych dla osiedli”, który w zakupie i wykonaniu jaknajzupełniej wyklucza potrzebę korzystania z prywatnego przedsiębiorstwa. Naturalnie nie brak w Austrii głosów, które te formy rozwoju żywo zwalczają. Rozumie się też, że następstwa omawianej działalności odczuwane są w szerokich kołach i szczególnie w Wiedniu, jako niezmiernie krępujące, ale nie da się jed ocześnie zaprzeczyć, że wskazany został Europie przykład silnie rozwiniętej socjalizacji.

Bardziej konsekwentnie postąpiła może tylko Rosja, gdzie rząd Sowieców przeprowadził bezwzględne wywłaszczenie własności ziemskiej, czego oczywistym następstwem było zupełne pochylenie się ku ruinie stanu domów, które np. zaszło tak daleko, że wiele obiektów mieszkalnych literalnie pozniakało z powierzchni ziemi. Niewymienione powyżej, inne kraje Europy w większym lub mniejszym stopniu brały udział w ogólnym postępie w dziedzinie budownictwa mieszkań. Szwajcaria np. przed r. 1920 udzieliła na hipotekę do 30<sup>0</sup>/<sub>0</sub> wszystkich kosztów budowlanych, albo zapomóg do tej wysokości. Następnie działalność udzielania pomocy przeszła na kantony. Podobnie zmienna była kolej wysiłków i w innych krajach, przyczem wszędzie środki płynęły ze źródeł ogólnych. Jedynie Szwecja pobierała 0,2<sup>0</sup>/<sub>0</sub> komornego przedwojennego, jako mieszkaniowy podatek budowlany.

Przechodzimy do zarysu prawnych podstaw w Niemczech. Po bezzwrotnych zapomogach budowlanych z roku 1919, które pochodziły ze środków państwa, ziem związkowych oraz gmin, nastąpiło zarządzenie o datku na budowę mieszkań („Wohnungsbauabgabengesetz”) z dnia 25-go kwietnia 1921 r., które obciążyło kraje i gminy najpierw pięcioma procentami, następnie wyższym działem, aż wreszcie sprawę wysokości udziału pozostawiło gminom, aby one rozstrzygały według swego uznania. Końcowy paragraf w tej kwestji znalazło prawodawstwo chwilowo w III rozporządzeniu o brakach podatkowych (III Steuernotverordnung). To ostatnie opiera się na założeniu, aby komorne rachowane w złocie skadało się z 3 części, z których jedna ma pokrywać czyste oprocentowanie oraz utrzymanie wartości domu łącznie z podatkami społecznymi, druga część ma służyć na ogólne wydatki krajów i gmin i trzecia wreszcie część ma być zużyta na poparcie budownictwa nowych domów. Ta ostatnia część wynosi chwilowo 8<sup>0</sup>/<sub>0</sub> komornego w złocie, z których 6<sup>0</sup>/<sub>0</sub> na czysto otrzymuje gmina, zaś 2<sup>0</sup>/<sub>0</sub> przypada Państwu na fundusz wyrównawczy. Ponieważ szczegóły ustaw i rozporządzeń wykonawczych są naogół dostatecznie znane, więc jedynie celem uzupełnienia wzmiankę o specjalnem zarządzeniu celem poparcia budownictwa mieszkaniowego i specjalnie budownictwa mieszkań robotniczych, jakim było powstanie „Państwowego zrzeszenia pracy dla żagłębi” („Reichsarbeitsgemeinschaft für den Bergbau”) na zasadzie podatku węglowego. Szczególnie był znany „Związek osiedli węglowych nad Ruhrą”. Należy jeszcze wymienić popieranie budownictwa mieszkań dla robotników rolnych ze środków produkcyjnej opieki nad bezrobotnymi oraz pochodzące z Ministerstwa Pracy zapomogi pracodawców, przeznaczone na budowę mieszkań dla pracowników państwowych.

Co się tyczy Ameryki, to nawet tam, w tej „krajnie dolarów”, istnieje wielki głód mieszkaniowy, który rozpoczął się od wybuchu wojny; wówczas rozpoczęła się wzmozona praca przemysłu w dziedzinie amunicji i budowy okrętów i w konsekwencji, dzięki wzrostowi specjalnych zarobków i nowemu ujściu dla kapitału, ustała budowa mieszkań. Już gdy w r. 1917 Ameryka wstąpiła do szeregu walczących i zwróciła się przeciw Niemcom, głód mieszkaniowy dawał się odczuwać nietylko w środkach przemysłu wojennego, lecz i w innych miastach; budowa mieszkań nowych bynajmniej nie uzupełniała rocznej, naturalnej straty rujnujących się mieszkań, nie mówiąc już o potrzebach wzrastającej ludności. W końcu wojny warunki powyższe zamieniły się w wyraźny kryzys, na co w dużej mierze złożyła się, na tle nowych kredytowych zarządzeń rządu zwiększająca się niechęć pracującego kapitału do angażowania się w przemyśle budowlanym. Jest rzeczą szczególnie charakterystyczną dla gospodarczego indywidualizmu Ameryki, że ogólne środki w celu złagodzenia kryzysu mieszkaniowego dopiero w r. 1918 zarządzane zostały przez Prezydenta, który władzę swoją przelał na sekretarza stanu w „Departement of Labour”. Po różnych naradach oraz poszukiwaniach, przedsiębranych przez „United Staates Housing Corporation”, wydane zostało rozporządzenie rządowe z 13 czerwca 1918 r., w którym rząd zobowiązywał się do wznoszenia, utrzymywania i administracji wzorowych domów w poszczególnych stanach. W ostatnim roku wojny działalność budowlana „United Staates Housing Corporation” rozwinęła się, a choć niewiele zaspokoila głód mieszkaniowy, jednakże w miejscowych warunkach oznaczała posunięcie o tyle nowe, iż amerykańscy architekci po raz pierwszy znaleźli okazję do wznoszenia wielkich osiedli według własnych koncepcji miejsko-budowlanych. Czasu wojny przedsięwzięcia

„United States Housing Corporation” naturalnie, raptownie zostały zaniedbane. Oznaką sytuacji stał się brak jakiegokolwiek rodzaju powszechnej państwowej opieki mieszkaniowej i publicznego subsydjowania działalności budowlanej. Na konferencji wybitnych fachowców, która odbyła się w Bridgeporte i trwała od 8 do 11 grudnia 1920 r., jednomyślnie odrzucone zostały wszystkie wnioski w sprawie mieszkaniowej o charakterze socjalistycznym lub patronacyjnym. W ten sposób ujawniony został i tutaj krzepki indywidualizm amerykański, wyrażający się np. w tem, że zaspokojone zostały jedynie — najprymitywniejsze według naszego pojęcia — żądania policyjno-budowlane. Dopiero w ostatnich czasach w New-Jorku powstają wnioski co do zapomóg i zapadają uchwały centralnych zarządów oraz miejscowych, gminnych urzędów do spraw osiedli, domagające się otwarcia taniego kredytu państwowego i upoważnienia Państwa do dokonywania wywłaszczeń w celu poparcia ruchu budowlanego. Komorne w Ameryce podwyższyło się o 50 do 100%, przy czem żadne stawki regulujące nie ukazywały się. Podstawową gospodarczą zasadą kraju jest — samopomoc. Interesującym jest dla naszych wywodów i zwłaszcza wyżej przytoczonego punktu widzenia, że mimo rozwoju wolnej gospodarki stan działalności budowlanej w Ameryce przedstawia się niemniej źle, jak w Niemczech.

Z powyższej analizy warunków mieszkaniowych w Europie i Ameryce wyłania się pewnik, że w rezultacie ewolucji gospodarczej w latach wojennych i powojennych, działalność budowlana jedynie tam występuje w zarysach poważniejszych, gdzie jest podtrzymywana jakąkolwiek formą pomocy publicznej. Jedynie od intensywnej działalności budowlanej można oczekiwać zaspokojenia głodu mieszkaniowego.

Również w Niemczech jesteśmy u schyłku usiłowań, mających na celu wykorzystanie istniejących pomieszczeń mieszkalnych. Być może, że w tem lub owej mierze dałoby się przy surowych zarządzeniach zająć jeszcze pewną ilość pomieszczeń; toby jednak zaledwie niewiele wyniosło. Do energicznej akcji budowlanej popycha nas nietylka względ na niedolę tych milionów godnych pożałowania obywateli, którzy, stłoczeni i zarci przez swary domowe, wyczekują polepszenia sytuacji. Również przemysł budowlany wraz z pokrewnymi sobie zawodami, zatrudniający w normalnych czasach około trzeciej części ludności pracującej, słusznie domaga się pola pracy. Przeświadczenie o konieczności szeroko zakreślonej działalności budowlanej jest powszechne; sporne jest jedynie zagadnienie form tej działalności.

Na tej płaszczyźnie ostro scierają się poglądy zwolenników wolnej i przymusowej gospodarki mieszkaniowej, niema też, zaprawdę, żadnego gminnego lub innego sejmiku, w którymby oba światopoglądy, wraz z odpowiednimi komentarzami, nie znajdowały szerokiego odbicia. Wobec reprezentowanego przez zwolenników wolnej gospodarki poglądu, że jedynie gospodarka przymusowa winna jest całemu nieszczęściu, należy stwierdzić, że, jak uczą nas wzory zagraniczne, samo osiągnięcie komornego przedwojennego bynajmniej nie wzmagają jeszcze działalności budowlanej, gdyż dzięki temu komornemu, rachowanemu w złocie, nie osiąga się bezpośrednio rentowności. Według cen, które stworzyły się już przed czasem gdy kraj był wciągnięty w wir walk zarobkowych, możemy liczyć koszty budowy mieszkań conajmniej o 40% wyżej od cen przedwojennych. Musimy więc z tego powodu uznać komorne conajmniej o 40% wyższe od cen przedwojennych, nawet gdyby stan gospodarczy kraju odpowiadał warunkom czasu przedwojennego. Jasne jest,

że nagłe zastosowanie wolnej gospodarki w dziedzinie spraw mieszkaniowych doprowadziłoby do zupełnego zniszczenia dzisiejszej produkcji w Niemczech. Gdyby zresztą rację mieli zwolennicy wolnej gospodarki mieszkaniowej, twierdząc, że przymusowa gospodarka mieszkaniowa niszczy kredyt budowlany, musiałby zgodnie z ich poglądem kredyt rozwijać się szeroko we wszystkich innych dziedzinach, w których panuje zyskowna działalność gospodarcza. Wiemy jednakże wszyscy, że zanik kredytu jest właśnie dzisiaj naczelną cechą ciężkiej sytuacji we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego — w handlu, przemyśle i rzemiośle.

Wobec zniszczenia kapitału, które przybrało już tak szerokie rozmiary, działalność budowlana może być pobudzona jedynie możliwością zysków. Wyrażną drogę ukazało Niemcom III rozporządzenie o brakach podatkowych, ustanawiające podwyżkę komornego conajmniej o 8<sup>0</sup>/<sub>0</sub> przedwojennego komornego rachowanego w złocie — mianowicie poprzez czynsz komorniany do gospodarki budowlano-mieszkaniowej. Oznacza to dla Prus ogólny dochód, wyrażający się kwotą 180 milion. złotych marek, które bezwątpienia przy systemie wolnej gospodarki mieszkaniowej same na rynku pieniężnym nie znalazłyby się. Rozporządzenia wykonawcze w sprawie czynszu komornianego włączają te dochody pod postacią hipotek gminnych jako organiczny stały kapitał w gospodarkę mieszkaniową, t. zw. gospodarkę narodową; z dochodów tworzy się na nowo kapitał. Wysokość hipotek waha się między 3.000 a 5.000 złotych marek, oprocentowanie zaś i opłacanie oznaczone jest najprzód 3 procentami, przyczem dochody drogą funduszu budowlanego powinny wpływać na działalność budowlaną. Odnośnie do rozporządzeń wykonawczych stosowana była pewna krytyka; słusznie, ponieważ rząd nie odczuł należytej powagi sytuacji finansowej w gminach, jaka się wytworzyła ostatnio, i procent z hipoteki domowej ocenił na względnie niską sumę oraz w okólnikach swoich wciąż zaznaczał, że reszta dochodów powinna być zaczerpnięta ze środków ogólnych i pożyczek. Wobec następujących się trudności jest to swoista mądrość papierowa, która wręcz jest nie do zrealizowania i uniemożliwia każdy program budowlany. Zastrzeżenia nie zmieniają zasadniczego znaczenia III rozporządzenia o brakach podatkowych, dotyczącego się niemieckiej działalności budowlano-mieszkaniowej.

Nie podlega dziś żadnej wątpliwości, że w normalnych czasach budownictwo mieszkań jest zadaniem wolnej gospodarki. Ujęcie wszakże dotychczasowego stanu rzeczy w ramy normalnej gospodarki jest sprawą czasu i zależy od ogólnego rozwoju. Na tym punkcie nawet nieprzejednani przeciwnicy mogą sobie podać ręce. Kiedy to nastąpi, nikt nie wie. Wszystkie oznaki zdają się świadczyć o tem, że jeszcze nieprędko, — i że jeszcze długo gospodarka mieszkaniowa będzie iście palącym zagadnieniem wśród spraw komunalnych.

(„Zeitschrift fuer Kommunalwirtschaft“ Nr. 13/24).

## **Prace delegacji łódzkiej na Kongresie Przeciwalkoholowym w Katowicach.**

W dn. 25, 26 i 27 września r. b. obradował w Katowicach VI Polski Kongres Przeciwalkoholowy, w którym uczestniczyli m. in. przedstawiciele miasta Łodzi w osobach pp. dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Zdrowia — dra Skalskiego Stanisława, wiceprezesa Sekcji do walki z alkoholizmem — Hertza Mieczysława oraz naczelnika Wydziału Statystycznego, Rosseta Edwarda.

Obrady toczyły się na posiedzeniach plenarnych i komisyj.

Pierwsze posiedzenie plenarne rozpoczęło w piątek dn. 25 września r. b., o godzinie 3-ej popoł. w sali Teatru Miejskiego. Zagaił p. profesor Uniwersytetu Poznańskiego Gantkowski, witając uczestników Kongresu oraz przedstawicieli władz i wskazując na doniosłą rolę akcji przeciwalkoholowej. Do prezydium Kongresu wybrane: w charakterze marszałka - prof. Gantkowskiego, jako zastępców — dra Skalskiego, p. Rostorfiową z Warszawy i ks. Czempieła z Wielkich Hajduk. Potem nastąpiły przemówienia powitalne, z których pierwsze wygłosił p. Wojewoda Bilski, życząc Kongresowi w imieniu p. Ministra Spraw Wewnętrznych oraz własnym szczęśliwych obrad i owocnych. Z ramienia Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej witał Kongres p. Edward Chwalewik, z ramienia zaś Generalnej Dyrekcji Służby Zdrowia — p. Jan Szymański. W szeregu dalszych powitań były m. in. d-ra Skalskiego w imieniu p. Wojewody Łódzkiego i p. Rosseta w imieniu Zarządu m. Łodzi. Po tych przemówieniach profesor Uniwersytetu Lubelskiego — dr. Strumiłło wygłosił obszerny referat p. t. „Młódzież a alkoholizm”.

Wieczorem tegoż dnia odbyły się wykłady o alkoholizmie. W Domu Związkowym do licznie zgromadzonych funkcjonariuszów policji państwowej przemawiali prof. dr. Gantkowski i naczelnik Rosset, do kolejarzy zaś — dr. Kuropatwiński z Drohiczyna Polskiego. W sobotę, przed południem odbyły się zebrania Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej oraz oficerów i delegatów stowarzyszeń wojskowo-wykonawczych. Na zebraniu Ligi dr. Skalski zgłosił wniosek następującej treści: „VI Polski Kongres Przeciwalkoholowy uważa za rzecz konieczną a pilną wprowadzenie nauczania higieny we wszystkich zakładach naukowych w Polsce, ze szczególnem uwzględnieniem nauki o alkoholu i jego skutkach, ku czemu ma służyć podręcznik alkoholologii, na który komisja, przez Zjazd wyłoniona, ogłosi konkurs”.

Po południu o godz. 5-ej odbyło się posiedzenie Komisji Lekarskiej, które stanowiło punkt kulminacyjny obrad Kongresu. Przewodniczył prof. dr. Rafał Radziwiłłowicz z Warszawy, sekretarzował p. naczelnik Rosset. Wygłosili prelekcje: prof. uniwersytetu poznańskiego dr. Wodziczko o wpływie alkoholu na zwyrodnienie rasy i prof. dr. Gantkowski o ratowaniu alkoholików. Następnie p. Mieczysław Hertz zgłosił wniosek w sprawie organizacji statystyki spożycia alkoholu w Polsce. Wspomniane prelekcje i wnioski wywołały ożywioną i interesującą dyskusję.

Wieczorem odbyło się zebranie towarzyskie, podczas którego wygłosił odczyt o skutkach prohibicji amerykańskiej gość z Szwajcarii dr. Hercođ, dyrektor Międzynarodowego Biura walki z alkoholizmem w Lozannie.

Ostatnie plenarne zebranie rozpoczęło w niedzielę, w południe. Z wygłoszonych mów wymienić należy przedewszystkiem gorące przemówienie ks. prałata Kapicy, nawołujące społeczeństwo polskie do trzeźwości, następnie zaś p. Szymańskiego, który mówił o zadaniach państwa w walce z alkoholizmem. Ks. Szuman podniósł wybitne zasługi prof. d-ra Gantkowskiego na polu walki z alkoholizmem w Polsce i dziękował mu za pełen poświęcenia trud, poczem obrady zakończono odśpiewaniem Roty.

Uczestnicy Kongresu otrzymali bezpłatnie wydawnictwo Magistratu p. t. „Łódź w walce z alkoholizmem”, zawierające rozprawy pp. prezydenta M. Cynarskiego, d-ra Skalskiego, M. Hertza, d-ra B. Miklaszewskiego i Edw. Rosseta. Wymieniona publikacja została poświęcona VI Polskiemu Kongresowi Przeciwalkoholowemu.

**DZIAŁ SPRAWOZDAWCZY.****Sprawozdanie**

**Oddziału Sanitarnego przy Wydziale Zdrowotności Publicznej**  
za sierpień rok 1925.

**I. Posiedzenia lekarzy sanitarnych.**

Odbyto jedno plenarne posiedzenie podkomisji lekarzy sanitarnych, na którym rozważono 11 spraw, z tych ważniejsze: 1) opracowanie metod walki z płonica 2) wzmocnienie nadzoru sanitarnego nad chorymi, pozostającymi na leczeniu w domu 3) sprawę straganów ulicznych 4) sprawę kosztów dla odpadków na ulicach miasta.

**II. Oględziny sanitarne.**

Liczba dokonanych oględzin sanitarnych.

	w mies.	
	sprawozd. poprzedn.	
A. Nieruchomości	1118	1476
B. Miejsc sprzedaży	493	413
C. Przedsiębiorstw i zakładów:	244	330

D. Przesłano do analizy: 67 prób artykuł. żywnościowych (w lipcu 74), z których zakwestjonowaniu uległo — 28 prób: wystosowano wniosków karnych — 14.

Mniejsza ilość oględzin sanitarnych posesyj dokonana w sierpniu (w porównaniu z lipcem) tłumaczy się zajęciem lekarzy sanitarnych przy masowych szczepieniach przeciwtyfusowych, jakoteż po części częstymi deszczami, uniemożliwiającymi prawidłową działalność komisji sanitarnych.

E. Sporządzono protokółów:		
sądowo-policyjnych	135	146
E., a) Załatwiono polubownie spraw w dozrach sanitarnych	680	480

**III. Stan zdrowotny miasta.**

a) Zachorowania na choroby ostro-zakaźne.

	w mies.	
	sprawozd. poprzedn.	
dur brzuszny	80	38

czerwonka	4	15
płonica	54	58
błonica	43	33
róża	4	2
drętwnica karku epid.	7	14
gorączka połogowa	18	9
odra	20	89
krztusiec	5	16

Z zestawienia wynika dwukrotne zwiększenie się ilości tyf. brzuszne w sierpniu (w porówn. z lipcem), jest to zjawisko właściwe od szeregu lat, zależne od pory jesiennej; prócz tego notowano zwiększenie się nieznaczne ilości gorączki połogowej, róży i błonicy, natomiast wszystkie inne choroby zakaźne, jak płonica, czerwonka, drętwnica karku, odra i krztusiec uległy zmniejszeniu.

Epidemia odry wygasa.

Duru plamistego nie notowano ani jednego wypadku.

b) Zgony na choroby ostro-zakaźne.

Dokonano oględzin zwłok w mies:

sierpniu —	156
lipcu —	131

Z wyjątkiem I doz. sanit., we wszystkich innych dozrach sanit. ilość ogólna chorób zakaźnych uległa zmniejszeniu; ilość tyf. brzuszne wszędzie w dozrach sanit. uległa zwiększeniu, natomiast znacznie zmniejszyła się ilość odry.

**IV. Walka z chorob. zakaźnymi.**

1) Walka z tyfusem brzuszny:

Przeprowadzono szczepienia przeciwtyfusowe w postaci pigulek u otoczenia chorych: 157 (94) oraz 1464 u wszystkich mieszkańców domów przy ul. Wesołej Nr. 12, Dworskiej 24, Północnej 21, Skwerowej 22, Rokicińskiej 97, Główniej 62, Wodnej 10, Przejazd 86, Rzgowskiej 101.

Ogółem u 1621 osób (w mies. poprzednim 153).

2) Zbadano w Instytucie Badawczym wodę pod względem chemicznym ze studzien, 59 59 z tego było zdalnych

do picia	24	33
niezdatnych	14	11
zdatnych do picia po przeogotowaniu	8	9
szkodliwych dla zdrowia	13	6

3. Zbadano w Pracowni Bakteryjolog. wodę pod względem bakteriolog. ze studzien 20 26

4. Dokonano nocnych oględzin sanitarnych 12 9

5. Skontrolowano [dołów biologicznych 25 —

#### V. Działalność poszczególnych Instytucyj Oddziału Sanitarnego.

##### 1. Miejska Izba Odkazająca.

a) dokonano odkażeń po chorobach 176 (259) w 277 (534) w ubikacjach o pojemności 3103 (28274) m<sup>3</sup>.

b) odkażono rzeczy 297 sztuk, wagi 1519 k<sup>0</sup>/ (w miesiącu poprzednim 551 sztuk, wagi 1904 k<sup>0</sup>/)

Znacznie mniejsza ilość odkażeń dokonanych przez M. I. O. w sierpniu (w porównaniu z lipcem) tłumaczy się znaczną redukcją personelu M. I. O.

##### 2. Zakłady Kąpielowe.

###### a) I Miejski Zakład Kąpielowy

(ul. Wodna Nr. 25).

	w mies. sprawozd. poprzedn.	
wykapano osób	9828	10451
ostrzyżono	176	239

###### b) II Miejski Zakład Kąpielowy

(ul. Szkolna Nr. 11).

wykapano osób	8816	9472
ostrzyżono	35	15
odwieszono	2017	2116

##### Razem w I i II zakł.

wykapano osób	18644	19923
ostrzyżono	211	254
odwieszono	2017	2117

Z ogólnej ilości kąpeli przypada:

1) kąpeli płatnych	10270	11161
2) „ dzieci szkoln.	4187	3640
3) „ różnych za-		
wszonych osób	1159	2478
4) „ przymusowych	25	159

5) „ na rachunek Ka-		
sy Chorych	1387	2485
6) „ otoczenia po cho-		
robach zakaźn.	15	—
7) „ bezpłatnych	1601	—

#### 3. Dom Izolacyjny.

a) przyjęto z powodu podejrzenia na tyfus plamisty osób 4

b) ilość dni izolacyjnych wynosi 39

c) wypisano do domu po ukończeniu okresu izol. osób 4

#### 4. Miejska Pracownia Bakteryjol.

a) dokonała badań	1259	1097
z tego: 1. badań krwi	1092	1048
2. badań nalołów	122	8
3. „ płynów mózgo-		
wo-rdzeniowych	2	3
4. „ klinicznych	27	18
5. „ różnych	16	20

#### 5. Sekcja do Walki z Jaglicą.

a) zgłosiło się chorych na oczy do zbadania po raz I-szy 375 72

z tego: 1. wezwanych zgłosiło się osób 187 15

2. z własnej chęci 188 57

b) zaopiniowano chorych na jaglicę 23 22

c) z tego zarejestrowano nowych zachorowań na jaglicę 15 5

#### VI. Propaganda.

Komunikaty do pism: w sprawie walki z płońcą i w sprawie fałszowanych produktów spożywczych.

#### VII. Wywód.

Sierpień charakteryzuje zwiększenie się ilości wypadków tyfusu brzusznego, jednak natężenie epidemii jest mniejsze niż w roku zeszłym, gdyż w sierpniu roku zeszłego zanotowano 145 zachorowań.

Inne choroby zakaźne uległy w sierpniu zmniejszeniu.

Zaszczepiono przeciw tyfusowi brzuszemu w sierpniu o 1.000 osób więcej, niż w lipcu.

Oględzin sanitarnych w sierpniu dokonano o 300 mniej niż w lipcu.



Miejska Pracownia Bakterjologiczna i Sekcja do Walki z Jaglicą wykazały w sierpniu żywszą działalność.

## Sprawozdanie Urzędu Weterynaryjnego za mies. sierpień 1925 r.

### I. Choroby zaraźliwe zwierzęce:

Wścieklizna psów: Stwierdzono nowy wypadek zarazy przy ul. Pańskiej pod Nr. 77.

### II. Rakarnia:

Dostarczono i zniszczono trupów: końskich 24, innych zwierząt 9.

### III. Dozór weterynaryjny nad zwierzętami handlowymi i surowcami zwierzęcymi:

Na targowisku zbadano 787 koni.

Na stacjach kolejowych zbadano: koni 57, bydła rog. 1697 sztuk, cieląt 79, owiec i kóz 1305, trzody chlewnej 2597 i drobiu 4800 sztuk, skór 870 szt., kiszek, żołądków i pęcherzy 1030 kg., kości 75.000 kg., innych produktów 200 kg.

### IV. Dozór weterynar.-sanitarny:

Dokonano oględzin: sklepów ze sprzedażą mięsa i ryb 346, stajen 87, hal 2, obór 180, chlewni 5, rzeźni dla ptactwa 10, razem 630 oględzin, podczas których sporządzono 86 protokółów policyjnych. Ponadto okręgowi lekarze wet. przyjmowali udział w 11 komisjach.

### V. Rzeźnie:

**Miejska:** Zabito bydła rog. 1393 szt., cieląt 1578, owiec i kóz 1729, koni 12, trzody chlewnej 7031.

## Kronika miejska.

— **Wyjazd do Paryża.** W dniu 25 ub. m. wieczornym pociągiem koalicyjnym, wyjechali do Paryża na zjazd Unji Miast delegaci samorządu Łódzkiego w osobach pp. preze-

sa Rady Miejskiej dr. B. Fichny i prezydenta miasta M. Cyzarskiego.

P. prezydenta miasta w czynnościach urzędowych zastępuje p. wiceprezydent inż. W. Wojewódzki. Przewodnictwo w Komitecie Rozbudowy Miasta objął czasowo p. ławnik — przewodniczący Wydziału Budownictwa, inż. K. Folkierski.

P. Prezesa Rady Miejskiej, dr. Fichnę, zastępuje wiceprezes dr. Rozenblatt.

### — Zwiedzanie robót kanalizacyjnych przez radnych miejskich.

Pragnąc zapoznać członków Rady Miejskiej z prowadzonymi obecnie robotami kanalizacyjnymi, Wydział Kanalizacji i Wodociągów zorganizował w ubiegłą sobotę specjalną wycieczkę na miejsce robót dla pp. radnych. O godzinie 1-ej popoł. p. wiceprezydent miasta inż. Wojewódzki w towarzystwie zastępcy naczelnego inżyniera, inż. Stułkowskiego i inż. Rymczy oczekiwali przy Górnym Rynku na przybywających w towarzystwie rodzin p. p. radnych. Po krótkiej chwili wszyscy zebrani udali się ul. Piotrkowską do ul. Białej, gdzie na gości oczekiwał specjalny pociąg, który pp. radnych zawiózł do głównego kolektora kanalizacyjnego przy ul. Obywatelskiej, za torem kolei obwodowej.

Po przybyciu na miejsce robót, zebrani podzielili się na grupy, które pod przewodnictwem wiceprezydenta miasta inż. Wojewódzkiego, inż. Stułkowskiego, inż. Rymczy i kierownika odcinka rozpoczęły zwiedzanie robót kanalizacyjnych. Przedewszystkiem przewodnicy zapoznali zwiedzających z planami robót, opracowanymi przez W. Lindley'a, następnie zaś większość zwiedzających, zesłała do głównego kanału — kolektora, posiadającego 2x2,5 mtr. w przekroju. Kanał ten wychodzić będzie na pola w Lubliuku.

Następnie uczestnicy wycieczki, po przejściu toru kolei obwodowej, udali się na II-gi odcinek robót gdzie

zwiedzono kanał mniejszy o przekroju 1x1,5 mtr.

Po opuszczeniu kanału wsiadli zebrani do specjalnego pociągu kolejki kanalizacyjnej, który wycieczkowiczów przewiózł na III odcinek przy zbiegu ulic Towarowej i Kopernika. Po zwiedzeniu tego odcinka, pp. radni tramwajami miejskimi udali się do domów.

PP. członkowie Łódzkiej Rady Miejskiej z wielką uwagą zwiedzali roboty kanalizacyjne i z zainteresowaniem słuchali fachowych wyjaśnień swych przewodników.

Wycieczka, starannie zorganizowana przez Wydział Kanalizacji i Wodociągów, przekonała wszystkich jej uczestników, że prace około kanalizacji posuwają się w możliwie szybkim tempie i — dzięki fachowemu kierownictwu oraz coraz większemu wyszkoleniu robotników — stoją na należytych poziomach solidności i trwałości wykonania.

— **Po wzory do Łodzi.** W środę, dnia 23 ub. m. bawili w Łodzi przedstawiciele samorządu m. Zgierza, celem zapoznania się z tutejszymi instytucjami Wydziału Zdrowotności Publicznej. W wycieczce tej brali udział: przewodniczący Wydziału Zdrowia Publicznego, prof. Sheybal, radni: Grodzicka, Wruk, Fonder, Pawlikowski, Kaźmierski oraz sekretarz Wydziału Zdrowia, Żelazowski.

O godzinie 8-ej rano wycieczkowicze przybyli do Wydziału Zdrowotności Publicznej, gdzie ich powitał w imieniu m. Łodzi ławnik — przewodniczący Wydziału Zdrowotności Publicznej, A. Joel, a naczelnik Wydziału St. Kempner zaznajomił przybyłych z organizacją tegoż Wydziału. Następnie przedstawiciele Zgierza pod przewodnictwem p. A. Joela, inspektora szpitalnictwa miejskiego d-ra E. Mittelstaedta i inspektora sanitarnego d-ra A. Starzyńskiego udali się na zwiedzenie instytucyj miejskich, z których zwiedzili: Sekcję do walki z gruźlicą

przy ul. Narutowicza 30, I Miejski Zakład Kąpielowy przy ul. Wodnej, VI Dozór Sanitarny przy ul. Suwałskiej 1, Miejską Izbę Odkazającą, Prosektorjum, Sekcję do walki z jaglicą (ambulatorjum) przy ul. Pańskiej 4, oraz szpitalę św. Józefa przy ul. Drewnowskiej i szpital w Radogoszczu.

Wszystkie powyższe instytucje przedstawiciele m. Zgierza zwiedzali bardzo szczegółowo, odnosząc jak najlepsze wrażenie.

O godzinie 4-ej pp. wycieczka powróciła do Zgierza.

— **Z Komitetu Rozbudowy Miasta.** W poniedziałek, dnia 21-go ub. m. pod przewodnictwem p. prezydenta miasta, M. Cynarskiego, odbyło się kolejne posiedzenie Komitetu Rozbudowy Miasta.

Po przyjęciu porządku dziennego i protokołu poprzedniego posiedzenia przyjęto do wiadomości sprawozdanie Inspekcji Budowlanej z dokonanych oględzin nadbudówki na posesji p. Sztwyterowej przy ul. Kopernika 23. W sprawozdaniu tem Inspekcja Budowlana — po zbadaniu stanu murów, dachu, stropów i belek — stwierdza, iż budynek bezpieczeństwu nie zagraża i nadaje się do wykończenia po usunięciu starych zniszczonych stropów i dachu w starej części budynku.

Następnie przystąpiono do rozpatrywania podań o pożyczkę budowlaną, z których przyznano.

1) A. Szkudlarkowi (Nowo-Zarzewska 22-b) na wykończenie tylko lokali mieszkalnych — 3.000 zł.

2) P. Karpfowi (Pomorska 19) na wyprowadzenie pod dach budowli — 37.600 zł.

3) J. Frankowskiemu (Wólczajska 143) na przybudówkę i wykończenie — 4.000 zł.

4) L. Neugebauerowi (Wólczajska 135) na wykończenie — 9.600 zł.

5) S. Lebenhaftowi (Zagajnikowa) na wyprowadzenie pod dach — 47.500 zł.

6) K. i W. Pawłowski (Napiórkowskiego 36) na wyprowadzenie pod dach domu frontowego z warunkiem dostarczenia planów—11.350 zł.

7) K. Pahłowi (St. Wólczańska 18) na wykończenie budowli—11.790 zł.

8) S. Tyllerowi (Goldnera 6/8/10) na wyprowadzenie pod dach jednej trzeciej budynku — 59.000 zł.

Ogółem na powyższem posiedzeniu przyznano pożyczek budowlanych na sumę 183.840 zł.

— **W sprawie ruchu kołowego w parku im. Poniatowskiego.** Delegacja Wydziału Administracyjno-Gospodarczego na posiedzeniu w dniu 14 września r. b. postanowiła skasować w parku im. Poniatowskiego jazdę dorożkami i wogóle jazdami. Jednocześnie polecono kierownictwu Oddziału Plantacyj Miejskich unormowanie ruchu rowerowego, na co ma być przeznaczony odpowiedni teren.

— **Opleka nad dziećmi.** Dnia 16-go ub.m. powróciło do Łodzi dwoje dzieci, wysłanych przez Magistrat na kurację do Buska. Dzieci te były wysłane z poprzednią partją dzieci i przebywały w Busku w ciągu 12 tygodni.

W dniu 1 października r. b. został zakończony sezon kuracyjny na kolonji leczniczej dla dzieci, prowadzonej przez Magistrat (Wydział Opieki Społecznej) w Rabce. Na kolonji przebywało 60 dzieci.

Również w tymże dniu chłopcy z Miejskich Domów Wychowawczych powrócą do Łodzi z kolonji morskiej, prowadzonej przez Pomorskie Towarzystwo Pomocy Najbiedniejszym im. Bł. Andrzeja Boboli w Gdyni.

— **Obiady dla niezamożnej inteligencji.** Wydział Opieki Społecznej, od poniedziałku, dnia 21 września rb., powiększył ilość wydawanych obiadów dla niezamożnej inteligencji do

200 dziennie. Obiady są wydawane przede wszystkim osobom niezarobkującym. Miejska kuchnia dla niezamożnej inteligencji znajduje się przy ul. Piotrkowskiej 92. Celem otrzymania obiadu należy się zwrócić do biura Wydziału Opieki Społecznej (Moniuszki 10) w godzinach biurowych.

## Z życia miast polskich.

### Kolej elektryczna Warszawa-Żyrardów.

Roboty nad budową kolei elektrycznej Warszawa—Żyrardów, postępują dość szybko naprzód. W celu sprawniejszej dostawy materiałów budowlanych zbudowana została z Pruszkowa do Komorowa specjalna bocznica, długości 3 klm. do przeprowadzania wagonów z materiałami.

Główną bazą, gdzie gromadzone są materiały do budowy trakcji elektrycznej, jest Pruszków i Komorów. W tym ostatnim wznoszone są magazyny, do których sprowadzono już około 50 tysięcy podkładów dębowych i około 60 wagonów szyn. Wszystkie materiały, oprócz podkładów, sprowadzane są z Anglii.

Obecnie przy robotach ziemnych, które prowadzone są w trzech miejscach, mianowicie: przy szpitalu w Tworkach, w Komorowie i pod Brwinowem, pracuje około 200 robotników.

Przystąpiono również do budowy 4 mostów żelazo-betonowych, których budowa powierzona została jednej z pierwszorzędných firm warszawskich.

Całkowite ukończenie budowy kolei elektrycznej spodziewane jest za 2 lata.

### Archiwum m. Warszawy.

Archiwum miejskie w Warszawie, założone w 1894 r., zachowało dotąd prawie bez zmiany swą organizację, która nie odpowiada

już nowoczesnym wymaganiom, a będąc miejscem przechowania cennych dokumentów i materiałów, posiadających częstokroć dużą dla nauki i potrzeb społecznych wartość, wymaga gruntownej reorganizacji i zastosowania nowoczesnych urządzeń, aby mogło spełniać swe zadania nie tylko służbowe, lecz i społeczne.

Uznając potrzebę reorganizacji archiwum za ważną, wydział spraw ogólnych zgłosił na plenum magistratu wniosek, proponujący powołanie komisji archiwalnej z udziałem rzeczoznawców, która zaprojektuje nową organizację archiwum. Wniosek zatwierdzono. Po uzupełnieniu komisji gronem rzeczoznawców i opracowaniu projektu reform, przeprowadzenie reorganizacji archiwum magistrat powierzył specjalście, naukowo do pracy takiej przygotowanemu.

### **Tramwaje warszawskie.**

Wśród eksponatów, z którymi dysekcja tramwajów miejskich wystąpiła na wystawie urządzeń miejskich podczas Targów Wschodnich, był t. zw. ebonit, fabrykat masy izolacyjnej dla sieci tramwajowych. Dotychczas produkt ten sprowadzany był z zagranicy. Wyrób jego rozpoczęto u nas po dwuletnich studjach. Jest on lepszy od zagranicznego i nie jest już więcej przez dyrekcję tramwajów miejskich w Warszawie importowany. Ebonit może być nawet dostarczany przez Warszawę innym przedsiębiorstwom tramwajowym w kraju.

Oprócz tego, dyrekcja tramwajów wystawiła okazy własnych wyróbów metalowych, skrzynek złączeniowych dla kabli, poduszek betonowych dla układania kabli, model wagonu tramwajowego warszawskiego, fotografie wyrabianych przez się słupów do zawieszania sieci, wykresy, ilustrujące wzrost ruchu tramwajowego i t. d. Wykresy te wykazują, między in., iż w r. 1925 tramwaje miejskie przebywają codziennie około 80 tysięcy klm.

### **Wzrost chorób zakaźnych w Warszawie.**

Według urzędowych danych statystycznych w Warszawie w pierwszej połowie roku bieżącego wzrosła ogromnie liczba chorób zakaźnych w porównaniu z rokiem 1924 i 1923, zanotowano bowiem zachorowań na choroby zakaźne:

w r.:	1923	1924	1925
styczeń	748	501	828
luty	550	436	1,021
marzec	458	393	1,695
kwiecień	280	334	1,513
maj	355	317	1,448
czerwiec	350	328	1,158

Liczby te świadczą, że walka z chorobami zakaźnymi w Warszawie znacznie osłabła, co znalazło wyraz w budżecie miasta na rok 1925, w którym na zwalczanie chorób zakaźnych wyznaczono poza zwykłymi wydatkami na cele sanitarne, zaledwie sumę zł. 5,000.

### **Wybory do Rad Miejskich na Pomorzu i w Poznańskiem.**

Wobec ukończenia czteroletniej kadencji urzędowania dotychczasowych Rad Miejskich na terenie Pomorza i Poznańskiego, odbyć się tam maja, na podstawie ordynacji wyborczej b. dzielnicy pruskiej, nowe wybory do Rad miejskich, w terminie najpóźniej do dn. 31 grudnia b. r.

### **Rozbudowa m. Zgierza.**

W związku z Ustawą o rozbudowie miast Rada Miejska m. Zgierza ustaliła skład członków Komitetu Rozbudowy Miasta. Pierwsze posiedzenie tegoż Komitetu odbyło się dnia 4-go czerwca r. b., i przeprowadzono na niem klasyfikację placów budowlanych.

Jednocześnie Magistrat m. Zgierza ogłasza, iż podania o przyznaniu pożyczki na budowę domów powinny być składane do Komitetu Rozbudowy Miasta przy Magistracie m. Zgierza, przyczem zastrzega się, iż kredyty będą udzielane tylko na budowę domów murowanych.

### Sanatorjum na Helu.

Magistrat m. st. Warszawy wystąpił do min. rolnictwa z wnioskiem o wydzierżawienie miastu na lat 30 placu na Helu pod budowę sanatorjum dla gruźliczych. Potrzebne na cel ten fundusze wstawione zostały do budżetu wydziału na r. 1926.

### Wybory do Rady Miejskiej w Będzinie.

W końcu ub. m. odbyły się w Będzinie wybory do Rady Miejskiej. Zgłoszono 10 list. Wyniki wyborów są następujące: Zjednoczenie polskie otrzymało 6 mandatów, P. P. S. — 9, lista pracy — 6, Zjednoczenie żydowskie — 10, Ceire—Sjon — 1; razem 32 mandaty.

### Treść Nr. 40.

Zwalczanie głodu mieszkaniowego w krajach europejskich po wojnie (Dok.)  
Prace delegacji łódzkiej na Kongresie Przeciwalkoholowym w Katowicach.

### Dział sprawozdawczy.

Sprawozdanie Oddziału Sanitarnego przy Wydziale Zdrowotności Publicznej.  
Sprawozdanie Urzędu Weterynaryjnego za m. sierpień 1925 r.

### Kronika miejska.

### Z życia miast polskich.

### Ogłoszenia.

# Licytacje przymusowe.

**Wydział Podatkowy Magistratu m. Łodzi** niniejszem podaje do wiadomości, że **w dniu 7 października 1925 roku, między godziną 9 rano a 4 popołudniu** odbędą się licytacje przymusowe ruchomości niżej podanych osób za niewpłacone podatki:

Arndt O., Pomorska 130, szafa, 2 wagi, kontuar. Ader A., Cegielniana 4, pianino. Butkowska Z., Lutomińska 12, maszyna do szycia. Balter Sz., Lipowa 27, szafa. Pozner-son L., Narutowicza 29, kredens, maszyna do szycia, tremo, 2 słupki czarne, 2 szafy, stół, 6 krzesel, lodownik. Blumsztajn J., Narutowicza 3, pianino, zegar stojący. Berger Sz., Zgierska 50, 100 beczek cementu. Bromberg J., Skwerowa 15, pianino. Birnbaum J., Gdańska 23, zegar, leżanka, 3 krzesła, szafka, kapa stara plusz., lampa gazowa, żyrandol, 2 nakrycia koronkowe, stolik, 2 stoliki nocne. Brauntrajman N., Cegielniana 28, 2 szafy, zegar i kredens. Borusek I., Zielona 5, 1 szafa, 2 szafy do rzeczy, lustro, szafa z lustrem, kanapa. Blumenfeld B., Kilińskiego 33, stół, 6 krzesel, kanapa, zegar, kredens kuchenny. Bornsztajn Z., Gdańska 40, szafa biała, zegar, leżak, kredens. Bernhajm S., N. Cegielniana 10, kredens. Habański A., Jerzego 14[16], 2 pianino. Haskielewicz, Podręczna 5, zegar, lustro, szafa. Dratwa F., Lipowa 5, stół. Dankiewicz. N., Brzezińska 68, 2 lustra, szafa. Dawidowicz Sz., Brzezińska 61, szafa, kredens. Ejlenberg J., Lipowa 3, tremo. Epsztajn D., Leszno 1, kredens, tremo, otomana, 2 szafy, stolik, kredens kuchenny. Ejerowa Sz., Gdańska 46, pianino. Flek M., Lipowa 9, szafa. Frenkel S., Narutowicza 56, fortepian, biblioteka, biurko. Gąsioriewicz W., Lutomińska 17, szafa. Goldberg E., Lipowa 27, tremo. Garbarski R., Lipowa 5, biurko. Gorowicz D., Lipowa 3, tremo. Goldberg i Blumencwajg, Piotrkowska 41, maszyna do pisania. Grinbaum M., Jerozolimka 4, stół, szafa. kredens. Grosman Szmul i Birnsztajn M., Gdańska 40, kredens, zegar, pomocnik, stół, 6 krzesel, 2 fotele. Goldin Ch. M., Piotrkowsk 38, kredens, toaleta, szafa. Goldberg Z., Południowa 9, kredens, szafa, zegar stojący. Glezer Sz., Południowa 11, kredens, pomocnik, zegar, stół, 7 krzesel, 2 fotele. Grinberg S., Kamienna 1, szafa, stół, 6 krzesel, 3 kapy, zegar. Helfand L., Lutomińska 11, kredens. Hofman Sz., Młynarska 15, stół, 2 kredensy, lustro, 6 krzesel, kanapa. Hofman S., Krótka 5[7], kredens, zegar, lustro, szafa. Hamburger N., N. Cegielniana 7, kredens, zegar stojący, otomana, 2 szafy. Hodes J., Lutomińska 21, 2 szafy, wanna blaszana, zegar, kredens. Halupka W., Pomorska 145, szafa. Halpern M. B., Cegielniana 51, pianino, kredens, garderoba, pomocnik, 12 krzesel, stół, kanapa, toaleta, umywalka, 2 fotele. Halpern J., Południowa 20, kredens, stół, 6 krzesel, szafa, zegar, 2 nocne szafki, landszaft. Hak M., Gdańska 44, 2 biurka, 1 szafa. Karger J., Lutomińska 10,

4 lichtarze. Kriger I., Lipowa 27, kredens. Patron E. i Lautenberg, Narutowicza 21, 4 szt. towaru wełnianego. Kochański Sz., Piotrkowska 16, kredens, lustro, otomana. Kramer K., Młynarska 9, 2 szafy, stół, 6 krzesel, maszyna do szycia. Kowalski Sz., Cegielniana 113, pianino. Kuperman S., Wólczańska 21, 4 lustra duże. Karsz T., Zgierska 104, 1000 klg. skóry. Klajnbaum Sz., Wolborska 10, lustro, 2 szafy, stół, 4 krzesła, 2 fotele, otomana, 4 kapy pluszowe, 2 stoliki do kwiatów, zegar. Kestenberg M., Kamienna 22, kredens pomocnik, garderoba, biblioteka biurka. Karmioł M., Podrzeczna 12, 2 szafy, otomana, tremo. Kriger M., Zachodnia 35, pianino. Lejzerowicz Ch., Pomorska 7, stół, firanki, 2 kapy, lustro, kredens. Lwów J., Gdańska 81, 6 biurek. Liberman Bracia, Wierzbowa 18, 3 biurka, maszyna do pisania, otomana. Lichtmacher M., Zawadzka 22, 180 mtr. adamaszku. Landau I., Gdańska 24, garderoba. Lubicki G., Zgierska 49, otomana, garderoba. Lichtenberg J., Piotrkowska 43, pianino. Lubochoński M., Kamienna 22, garderoba. Lajbowicz J. i H., Ogrodowa 12, biurko, szafa, 6 krzesel. Lewin Sz., N. Cegielniana 4, kredens. Michle E., Leszno 3, biurko. Mazurkiewicz D., Brzezińska 19, szafa. Mirowski A., Jakuba 5, stół, szafa, komoda. Machnik W., Gdańska 96, biurko, otomana. Margulis J., Zawadzka 18, 2 kredensy, 2 lustra, otomana, 3 szafy, zegar ścienny, stół, kasa ogniotrwała. Majerczak I., Północna 18, szafa, otomana, tremo. Majerczyk Sz., Al. Kościuszki 41, zegar stojący. Miliband M., Narutowicza 35, fortepian, kredens, pomocnik, otomana, zegar, garderoba, toaleta. Nadel P., Lipowa 27, zegar. Neumark M., Lipowa 25, biurko. Neuman L., Herberg L. i Goldberg J., Młynarska 17, kredens, lustro. Olewski L., Konstantynowska 150, stół, 6 krzesel, kredens. Ofman B., Al. Kościuszki 37, szafa, kredens, kozetka, zegar. Peletier J., Lipowa 32, maszyna do szycia, zegar, szafa. Przygórski J., Konstantynowska 41, waga, 2 i pół worka mąki żytn., pół worka mąki pszennej, 2 i pół worka soli, bufet, szafa komoda. Peter A. i M., Piotrkowska 19, 20 chustek półwełn. Popowski A., Ogrodowa 1, kredens, 2 szafy, stół, 4 krzesła 2 kapy, zegar, kredens, szafka do wody, wieszak. Rozen L., Lipowa 27, kredens. Rapoport D., Zawadzka 27, 2 szafy, tremo, zegar, maszyna do szycia, Ryba A., Andrzejka 28, 4 biurka, 2 szt. towaru, sekretarka, Rozenal D., Podrzeczna 8, szafa, lustro, stół, 5 garniturów męsk. Rucki Sz., Ogrodowa 79, biurko, otomana, szafa. Rogoziński M., Kilińskiego 60, 2 szafy, tremo, maszyna do szycia, kredens, stół, 6 krzesel, zegar, sofa, lampa. Rozenblum M., Cegielniana 71, garderoba. Rajnfeld M., Zachodnia 54, zegar. Rozenblum G., Traugutta 8, kredens, pomocnik. Silberberg J., Leszno 1, szafa. Szatler J., Kilińskiego 41, zegar, kredens. Sapir N., Zawadzka 7, kredens, pomocnik, tremo, stół, 6 krzesel, otomana, zegar, szafa. Sztenfeld M., Jakuba 16, szafa, otomana, stół, 6 krzesel, maszyna do szycia, kredens. Stüdt E., DREWNOWSKA 41/45, maszyna draparka. Szpilka A., Konstantynowska 37a, kredens, pomocnik, zegar, stół, 12 krzesel, szafa, 2 nocne stoliki, leżanka, pianino, kanapa, biurko, biblioteka, stół, 2 fotele, garderoba z lustrem, toaleta, 2 nocne stoliki. Sobiraj I., Marysińska 6, szafa, otomana, stół, tremo. Sendowska E., Południowa 6, tremo, biblioteka. Szulc H., Pomorska 35, kredens, szafa, zegar, lustro, stół, 5 krzesel, 1 fotel, garderoba, lustro, kasa ogniotrwała. Sztajnsznajder H., Południowa 3, kredens, zegar. Sztajnsznajder J., Cegielniana 37, fortepian. Szpet N., Sienkiewicza 6, kredens, pomocnik, zegar, 10 kr. esel, kredens kuchenny. Tabacznik, Lutomska 16, lustro. Tuman M., Kamienna 11, pianino, kredens, kasa ogniotrwała, garderoba, toaleta, 2 nocne stoliki, kozetka, stół, 4 krzesła, fotel. Wajnberg G., Lipowa 27, tremo. Warnecki J., Lipowa 9, tremo. Wołkowicz Ch., Leszno 1, tremo. Włodarski P., Piotrkowska 113 kredens. SS-wie Wajnkranca, Jeruzolimka 8, 2 szafy, otomana, lustro, zegar. Wajnberg W., Konstantynowska 36, kozetka, lampa. Wajntraub M., Kościelna 6, szafa. Witkowski J., Brzezińska 118, 20 butelek likieru, urządzenie sklepowe. Wolman A., Solna 6, pianino. Wróblewski H., Wolborska 43, kredens, pomocnik. Zagalski M., Lipowa 27, szafa. Zylbering I., Lipowa 3, stół. Zylberszac A., Piotrkowska 37, 3 szt. towaru męsk. Zylberszac Sz., Młynarska 14, kredens, maszyna do szycia, stół. Zylbering M., Podrzeczna 19, lustro, 2 szafy, 9 worków mąki.

### **W dniu 8 października 1925 r. między godz. 9-tą rano, a 5-tą po poł.**

Baruch A., Sienkiewicza 52, garderoba z lustrem, kanapa, 2 fotele, toaleta. Bortner M., Piotrkowska 114, zefir. Berkenwald S., Piotrkowska 110, leżak, lustro, stolik, urządzenie sklepu. Blumsztajn, Narutowicza 3, pianino, kredens, pomocnik, zegar, toaleta. Brandes H., Senatorska 4, szafa, kredens, biurko, kozetka. Bajgelman K., Narutowicza 3 | 5 kredens, 2 lustra, 2 stoliki marmurowe. Berliński D., Pańska 54, kredens, zegar. Ceder J., Piotrkowska 247, 2 lustra. Cukier, Juliusza 15, biblioteka, biurko. Cezak Z., Kilińskiego 96, otomana, kredens, biurko. Chamanowicz Sz., Piotrkowska 72, 2 szafy, biurko, stół, 4 krzesła, otomana, umywalnia, zegar. Doroszyński B., Piotrkowska 277, urządzenie sklepowe. Dawidowicz P., N. Zarzevska 7, kredens, pomocnik, lustro, 2 szafy, biurko, kredens kuch. Dimant M., Pańska 67, otomana, szafa, stół, krzesła, 2 szafy, kredens, lustro. Ejlenberg R., Kilińskiego 59, kredens, tremo. Frydrych E., Piotrkowska 200 gramofon. Fajn I., Piotrkowska 200, kredens. Fornalski J., Piotrkowska 297, 60 zamków. Felman H., Piotrkowska 109, kredens. Frydman S., Kilińskiego 96, worek mąki, pół worka cukru, 5 kg. mydła. Fogel S., Kilińskiego 89, kredens, pomocnik. Frydman R., Rzgowska 107, 2 kredensy, 2

szafy, umywalka, otomana, 2 biurka. Grodziński M., Piotrkowska 200, zegar stojący. Goldberg Z., Piotrkowska 199, 70 członek. Głansztajn Z., Piotrkowska 128, lustro. Groswirt, Piotrkowska 108, 30 mtr. watoliny. Goldfeder M., Piotrkowska 77, lustro, biurko, 2 szafy, dywan, otomana, toaleta. Grosman Sz., Sienkiewicza 52, kredens, otomana, lustro, kasa ogniotrwała, bieliźniarka, 2 szafy, toaleta, garderoba, stół, 6 krzesel. Ginsberg M., Targowa 31, 2 szafy, kredens, jesionka męska. Goldamer O., Kilińskiego 74 | 76, kasa ogniotrwała, urządzenie, meble biurowe. Hochenberg A., Piotrkowska 286, lustro, 30 kapeluszy damskich. Haze B., Piotrkowska 199, zegar. Halborn E., Piotrkowska 148, urządzenie sklepu. Hofman P., N. Zarzewska 20, kredens, bieliźniarka, otomana. Holc E., Nawrot 64 | 66, szafa, zegar, kozetka, kredens kuch., stół. Hauzer A., Rokicińska 10, 2 szafy. Hendeles D., Kilińskiego 44, pianino, kredens, otomana, garderoba, zegar. Jabłoński A., Piotrkowska 257, biurko. Izbiński R., Piotrkowska 192, zegar. Józelewski J., Piotrkowska 109, tremo. Józefowicz K., Sienkiewicza 32, 2 szafy, bieliźniarka, maszyna do szycia, lustro. Józelewski J., Piotrkowska 109, toaleta, garderoba, pianino, 2 otomany, stolik, 6 krzesel, 2 fotele, tremo, kredens. Kapecki J., Piotrkowska 273, zegar, stół. Kon M., Piotrkowska 199, kredens. Kalinowski Wł., Piotrkowska 199, umywalka, garderoba. Kasman A., Piotrkowska 149, biurko. Klingsporn A., Nawrot 92, biurko, maszyna do szycia, 2 szafy, kozetka, bieliźniarka. Kurasieński St., Wysoka 15, maszyna do szycia, kredens, stół, 4 krzesła szafa, zegar, 2 stoliki. Kupiński F., Kilińskiego 104, urządzenie sklepu. Kędrzyński J., Kilińskiego 94, szafa, kredens kuch. Kon W., Sienkiewicza 29, kasa. Kronzylberg S., Nawrot 8, szafa, leżak, biurko. Kroman Sz., Al. Kościuszki 27, kredens, tremo, biurko, garderoba, toaleta, fortepian. Lichtenstein I., Piotrkowska 286, 60 piecyków żelaznych. Lejzerowicz H., Piotrkowska 292, kredens. Lewkowicz M., Piotrkowska 119, 2 szafy, stół. Lifszyc I., Piotrkowska 252, garderoba. Łaski A., Piotrkowska 175, kanapa, 2 fotele, otomana, zegar, kanapa, 4 krzesła, 3 fotele, fortepian, kredens, pomocnik. Margulies M., Piotrkowska 199, tremo. Makorski J., Nawrot 99, maszyna do szycia, szafa, zegar, komoda. Mysłiborski J., Piotrkowska 120, palto, tużurek nowy, tużurek stary, stara szafa, stół, 2 kapy bawełn., 6 krzesel, 2 pary firanek, 2 szafy szklane, biurko stare, umywalka. Nachtigal N., Piotrkowska 286, 2 kila czekolady, 4 butelki soku. Nowak B., Rokicińska 2, kredens, waga. Olstein J., Napiórkowskiego 9, szafa. Pisarski J., Piotrkowska 257, szafa. Pawlak F., Piotrkowska 243, lustro. Pieszkowski B., Piotrkowska 200, kredens. Pemski L., Piotrkowska 200, 2 szt., towaru na palta. Pfeffer H., Piotrkowska 147, kredens. Primakoff N., Piotrkowska 121, kredens. Pfeffer H., Piotrkowska 111, 6 palt gumowych. Płotkin L., Cegielniana 24, 1500 mtr. metka u. Pietruszka Z., Nawrot 50, tremo, szafa, zegar, stół, 6 krzesel, 3 kapy pluszowe. Przechadzki I., Główna 58, szafa, lustro, zegar, 6 zamków. Rajngold R., Rzgowska 292, tremo, 2 szafy. Romanowski S., Piotrkowska 269, 2 szafy sklepowe. Ramisz B-cia, Piotrkowska 121, szafa, biurko, 6 krzesel, maszyna, do pisania, kredens, szafa. Rate Z., Narutowicza 18, 10 szt. towaru. Radoszycki I. M., Piotrkowska 79, 3 szafy, tremo, maszyna do szycia, kredens, umywalka, stół, 6 krzesel. Richter A., Piotrkowska 79, 12 mtr. pasa. Singer Kompanja, Piotrkowska 36, 2 maszyny do szycia. Szewczyk M., Piotrkowska, tremo. Sobisz J., Piotrkowska 243, szafa. Strykowski M., Piotrkowska 200, toaleta. Spodenkiewicz A., Piotrkowska 150, 100 szt. swetrow. Szulc W., Nawrot 98, szafy. Sumera B., Nawrot 19, maszyna do szycia skóry. Szmulewicz Sz., Kilińskiego 64, kredens, pomocnik, zegar. Szwankowski F., Nawrot 82, kredens, pomocnik, zegar, toaleta, szafa, 3 fotele, 10 krzesel, dywan, stół. Szajbe I. M., Składowa 11, szafa. Szpigiel J., Kilińskiego 89, 2 szafy, lustro, otomana, stół. Szwarc A., Wólczajska 61, szafa, lustro. Szczupak Sz., 6-go Sierpnia 30, zegar, kołdry, kredens, 2 lichtarze. Tenenbaum J., Kościuszki 29, kredens, pomocnik, otomana, dywan, pianino, biurko, 2 fotele. Tusk H., Piotrkowska 275, biurko, szafa. Tietzen A., Łąkowa 1, maszyna do pisania, szafa-sekretarka, 2 biurka, 2 fotele. Weingarten Sz., Piotrkowska 200, maszyna do szycia, kanapa, 2 szafy, lustro. Waks J., Piotrkowska 247, szafa z lustrem. Wojdysławski S., Piotrkowska 212 | 216, biurko, otomana, szafa. Wajnryb D., Narutowicza 9, kredens, szafa. Weller D., Piotrkowska 98, garderoba. Wajnberg J., Piotrkowska 92, maszyna do szycia. Wofsi D., Piotrkowska 189, kredens, pomocnik, zegar, garderoba, toaleta, 2 szafki nocne. stół, 8 krzesel. Warszawski J., Składowa 14, 10 butelek soku, 10 kg. czekolady, 10 klg. cukierków. Zelwer M., Piotrkowska 286, szafa, waga, kredens. Zauberman S., Piotrkowska 121, otomana. Zalcwaser M., Traugutta 5, kanapa, lustro, 2 fotele, 3 krzesła.

## Obwieszczenie.

### Rejestracja mężczyzn urodzonych w roku 1906.

Na podstawie ustawy z dnia 23 maja 1924 roku o powszechnym obowiązku służby wojskowej (Dz. U. Nr. 61|24) oraz Rozporządzenia wykonawczego do wspomnianej Ustawy (Dz. U. Nr. 37|25) wzywam wszystkich mężczyzn, urodzonych w roku 1906, obywateli Rzeczypospolitej, zamieszkających na terenie m. Łodzi, do osobistego zgłoszenia się w

godzinach od 8-ej rano do 15-ej (3 popoł.) w lokalu rejestracyjnym przy ul. Traugutta Nr. 10 w następującym porządku:

Dnia 16 października	1925 r. o	o nazwiskach na litery początkowe	A, Ba do Be włącznie
" 17 "	1925 r. o	" " "	B do końca C, C,
" 19 "	1925 r. o	" " "	D. E, Fa do Fe włącznie
" 20 "	1925 r. o	" " "	F, do końca, Ga do Ge włącznie.
" 21 "	1925 r. o	" " "	Gi do Go włącznie
" 23 "	1925 r. o	" " "	G, do końca, H do He wł.
" 24 "	1925 r. o	" " "	H do końca, I, J.
" 26 "	1925 r. o	" " "	Ka do Ke włącznie.
" 27 "	1925 r. o	" " "	Ke do Ko włącznie.
" 28 "	1925 r. o	" " "	K. do końca,
" 30 "	1925 r. o	" " "	L. Ł.
" 31 "	1925 r. o	" " "	M,
" 2 listopada	1925 r. o	" " "	N, O,
" 3 "	1925 r. o	" " "	P,
" 4 "	1925 r. o	" " "	R.
" 6 "	1925 r. c	" " C	S, Ś,
" 7 "	1925 r. o	C " "	Sch, Sz.
" 9 "	1925 r. o	" " "	T, U,
" 10 "	1925 r. o	" " "	V, Wa do We włącznie,
" 11 "	1925 r. o	" " "	W do końca,
" 13 "	1925 r. o	" " "	Z,
" 14 "	1925 r. o	" " "	Ż, ź

Każdy ze zgłaszających się do rejestracji winien być zameldowany w Łodzi, posiadać dowód osobisty z fotografią, lub inny dokument, stwierdzający tożsamość osoby, oraz metrykę urodzenia.

**UWAGA:** Ci ze zgłaszających się do rejestracji, którzy posiadają dowód osobisty, wydany w Komisariacie Rządu na m. Łódź i przez Starostwa, nie potrzebują przedstawiać metryki urodzenia.

Do rejestracji winny zgłosić się również osoby, zamieszkałe na terenie m. Łodzi, nie mogące wylegitymować się ważnym dokumentem z przynależności państwowej obcej.

Obywatele polscy, przebywający poza granicami Rzeczypospolitej, winni zgłosić się do rejestracji we właściwym urzędzie konsularnym.

Zgłoszenia można dokonać, jeżeli zachodzą ważne przeszkody, również na piśmie. W wypadku takim należy podać: 1) imiona i nazwisko; 2) data i miejsce urodzenia; 3) imiona rodziców oraz nazwisko panięńskie matki; 4) czy żyje ojciec i matka; 5) zawód ojca; 6) miejsce faktycznego zamieszkania (gdzie zapisano do ksiąg stałej ludności); 7) miejsce pobytu (dokładny adres); 8) narodowość; 9) wyznanie; 10) zawód — zatrudnienie; 11) wykształcenie; 12) stan cywilny (rodzinny); 13) ukarania sądowe; 14) wady fizyczne.

Winni niezgłoszenia się do rejestracji w wyznaczonym terminie ulegną w drodze administracyjnej karze grzywny do 500 złotych lub aresztu do 6 tygodni, albo obu tym karom łącznie.

Wz. Komisarz Rządu na m. Łódź

(—) Janiszewski,

Wice-prezydent m. Łodzi

(—) W. Wojewódzki.

Łódź, dnia 30 września 1925 r.

## Obwieszczenie.

Oddział Regulacji Miasta Wydział Budownictwa Magistratu m. Łodzi — opracował plany regulacyjne: dzielnicy nad rzeką Łódzką i przedłużenia ul. Andrzeja, tymczasowo zatwierdzone przez Ministerstwo Robót Publicznych.

Plany te są do obejrzenia przez zainteresowanych obywateli w terminie prekluzyjnym 4—tygodniowym we wtorki i piątki od godz. 9-ej do 12-ej w Oddziale wyżej wymienionym przy Placu Wolności № 14, III piętro, pokój № 44.

Sprzeciwu należy składać w powyższym terminie na imię Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych Województwa Łódzkiego (Zachodnia № 67).

Prezydent

(—) M. Cynarski.

Przewodniczący Wydziału Budownictwa

Ławnik (—) inż. K. Folkierski.

Redaktor: **Bolesław Dudziński.**

Wydawnictwo Zarządu m. Łodzi